

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รู้เท่าทันการเมืองเรื่อง “เต้านม” (Understanding the Politics of Breast's Representations)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวกัลยากร แก้วเกียรติคุณ (Miss Kalyakorn Kaewkiattikun)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา สำนักบัณฑิตอาสาสมัคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิลาสินี พิพิธกุล
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

รู้เท่าทันการเมืองเรื่อง “เต้านม” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการสร้างภาพตัวแทน “เต้านม” ของสถาบันกระแสหลักที่ปรากฏในวาทกรรมทุนนิยม วาทกรรมของสถาบันครอบครัว วาทกรรมของสถาบันศาสนาและความเชื่อ วาทกรรมของสถาบันทางการแพทย์สมัยใหม่ วาทกรรมของสถาบันทางการแพทย์สมัยโบราณ และภาพตัวแทน “เต้านม” ที่สร้างจากตัวผู้หญิงเอง เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยของการสร้างพลังอำนาจและปัจจัยของการถูกกดทับ ศักยภาพ ต่อการสร้างความหมายภาพตัวแทน “เต้านม” ของผู้หญิงที่เป็นมะเร็งเต้านม และผู้หญิงที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ใน “กลุ่มนมแม่”

การศึกษานี้ ใช้แนวคิดทฤษฎีภาพตัวแทน ทฤษฎีสตรีนิยม และทฤษฎีวาทกรรม เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ ส่วนหนึ่งเป็นการศึกษาจากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลในหนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ โฆษณา และจากอินเทอร์เน็ต ในเรื่องเกี่ยวกับ “เต้านม” ทั้งที่เป็นข้อความและรูปภาพ สำหรับส่วนที่เป็นเสียงของผู้หญิง ศึกษาโดยการสัมภาษณ์และการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่า ภาพตัวแทน “เต้านม” ที่ปรากฏในวาทกรรมของสถาบันทุนนิยม เป็นภาพที่เกี่ยวกับความสวยงาม ความทันสมัย สินค้าและบริการที่เกี่ยวกับการเพิ่มขนาดเต้านม ขนาดเต้านมเป็นตัวช่วยเสริมในการทำงานของอาชีพดารา นักร้องบางคน สำหรับในส่วนที่ปรากฏในวาทกรรมศาสนา เป็นภาพของความเป็นแม่ ความบริสุทธิ์ ความงาม จิตวิญญาณ ภาพตัวแทนเต้านมที่ปรากฏในวาทกรรมของครอบครัว เป็นเรื่องของความเป็นเมีย ความเป็นแม่ การสร้างครอบครัว เป็นจุดเริ่มต้นของการหล่อหลอมระบบคิดแบบชายเป็นใหญ่ การสร้างอัตลักษณ์ของความเป็นชาย ความเป็นหญิง และการปลูกฝังอุดมการณ์ของสังคม ที่นำไปสู่

การสร้างวาทกรรมอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดภาพตัวแทน “เต้านม” ในลักษณะที่ค่อนข้างตายตัวและเป็นภาพเหมารวมให้กับผู้หญิง

“เสียง” ของผู้หญิงที่เป็นกรณีศึกษาทั้ง 2 กลุ่ม พบว่า หญิงที่เป็นมะเร็งเต้านม มีการถอดความหมายภาพตัวแทน “เต้านม” ได้โดยการปฏิบัติธรรมและการทำสมาธิ เพื่อให้ผ่านพ้นจากความกลัวและความทุกข์ ทำให้ปลดปล่อยจากเรื่องความงามของเรือนร่างได้ และสร้างพลังอำนาจจากเต้านมให้เป็นบทเรียนแก่ผู้อื่น บางคนมีการสร้างนิยามความหมายของมะเร็งเต้านมว่า “เจ้าก้อนเล็ก ๆ” เพื่อลดความรุนแรงในความหมายเดิม การพูดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้ป่วยด้วยกัน เป็นการสร้างพื้นที่ของความรู้และการเยียวยาซึ่งกันและกันของผู้หญิงกลุ่มนี้ แม้ไม่มีเต้านมก็สามารถทำประโยชน์ให้สังคมได้ เต้านมเป็นเพียงของนอกกายที่สามารถหาสิ่งอื่นทดแทนได้

“เสียง” ของผู้หญิงที่เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ให้ความสำคัญกับ “ความเป็นแม่” และคุณค่าของ “น้ำนม” ด้วยการถอดความหมายของเต้านมว่าเป็นแหล่งอาหารของชีวิต และแหล่งของการสร้างคน โดยไม่คำนึงถึงขนาดของเต้านมว่าจะใหญ่หรือเล็ก ปัจจัยที่ทำให้เกิดพลังอำนาจมาจากการรวมกลุ่มและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

สำหรับปัจจัยของการถูกกดทับศักยภาพในการสร้างความหมายภาพตัวแทน “เต้านม” ของผู้หญิงทั้ง 2 กลุ่ม คือความตระหนักในหน้าที่ของความเป็นเมีย และความเป็นแม่ เนื่องจากโครงสร้างสังคมที่เอื้อต่อการกระทำเช่นนั้น ทำให้ภาพตัวแทน “เต้านม” ของผู้หญิงทั้ง 2 กลุ่มนี้ยังเป็นภาพที่อยู่ภายใต้กรอบของวาทกรรมกระแสหลักอยู่บ้าง เช่น การเสริมเต้านมด้วยซิลิโคน ความเชื่อถือในความรู้ทางการแพทย์ ซึ่งเป็นความรู้แบบวิทยาศาสตร์ ที่ต้องอ้างด้วยหลักเหตุผลที่พิสูจน์ได้เท่านั้น